

महाराष्ट्र शिक्षण समिती द्वारा संचलित

महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा

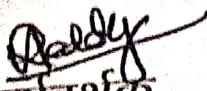

प्रमाणपत्र

प्रमाणपत्र देण्यात येते की, कुमार / कुमारी प्रियंका शिवलिंग
स्वते इयत्ता B.S.C III Year हजेरी क्रमांक _____
शैक्षणिक वर्ष २०-२०२३ मधील प्रकल्प कार्य पर्यावरणानुसार घडणाऱ्या
या विषयावर मार्गदर्शक शिक्षक / प्राध्यापकाच्या मार्गदर्शनाखाली अपेक्षित
सर्व कामकाज, माहिती संकलन व अहवाल लेखन विद्यापीठाच्या कला लेखन
नियमाप्रमाणे प्रकल्प कार्य तयार केलेले आहे. सदर प्रकल्प कार्य हे संबंधित
विद्यार्थ्याने स्वतः संकलित केलेले आहे.

सदर प्रकल्प कार्य हे संबंधित विद्यार्थ्याने स्वतः संकलित केलेल्या
लेखन सामग्रीवर आधारित असून स्वतःच्या हस्ताक्षरात लिहिले आहे.

दिनांक :

मार्गदर्शक

परिक्षक

प्राचार्य / उपप्राचार्य
Principal
Maharashtra Mahavidyalaya
Nilanga 413521 Dist Latur

महाराष्ट्र शिक्षण समिती द्वारा संचलित

महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा

ता. निलंगा जि. लातूर

पर्यावरण

प्रकल्प कार्य लेखन वही

(Environmentakl Project Work Book)

विद्यार्थ्यांचे नांव प्रियंका शिवलिंग रेवते

वर्ग B.S.C III १९९९ तुकडी _____ क्रमांक _____

प्रकल्प कार्याचे शिर्षक भारतातील धरणे आणि पर्यावरणातील

त्यांची भूमिका

प्रकल्प स्वरूप : वैयक्तिक / गटामध्ये :

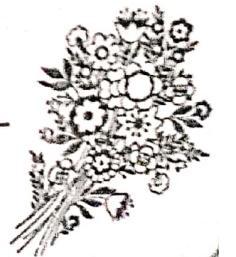
१) _____

२) _____

३) _____

प्रकल्प मार्गदर्शकाचे नाव : रेषमा चौधरी मॅडम

प्रकल्प मार्गदर्शकाचे नांव : _____

भारतातील धरणे आणि पर्यावरणातील त्यांची भूमिका

धरण ही एक अशी रचना आहे जी नद्यांना किंवा मुहान्यांवर पाणी साठवण्यासाठी बांधली जाते. हे लोकांना वापरासाठी, औद्योगिक आणि सिंचन उद्देशासाठी पुरेसे पाणी पुरवण्यासाठी येत मदत करते.

व्यापकपणे, आधुनिक धरणांचे २ प्रकारांमध्ये वर्गीकरण केले जाऊ शकते. क्रांतीत बांधू आणि बांधारे, क्रांतीत बांधारे किंवा दगडी बांध हे अरुंद धातूमधून वाटणाऱ्या प्रवाहांना रोखतात, तर लंबध रुंद बांधांच्यामधून वाटणाऱ्या प्रवाहा आणि नद्या नियंत्रित करतात.

भारतातील दगडी बांधांचे उदाहरण म्हणजे आंध्र प्रदेशातील नागार्जुन सागर धरण.

भारतातील लंबध धरणांचे उदाहरण म्हणजे इतराखंडमधील विहरी धरण. भारतातील

लोकसंख्येचा एक मोठा भाग जलसंकट किंवा जलस्रोतांच्या गैरव्यवस्थेमुळे त्रस्त

आहे. सुरुवातीला देशाच्या अनेक भागांमध्ये पिव्याच्या सिंचनासाठी पुरेसे शुद्ध पाणी

नाही दुसरी कडे अनेक क्षेत्रांमध्ये

अचानक पुरेसे पाणी येत आहे या समस्ये

वर उपाय म्हणून, मानव निर्मित

संरचना धरणे, जलाशय आहे

भारतात पाऊस म्हणजेच मान्सून हा पाण्याचा मुख्य स्रोत आहे. नद्यांना प्रामुख्याने फक्त पावसाच्यात पाणी मिळते. त्यामुळे वेगवेगळ्या ठिकाणी पाण्याचा विसर्ग नियंत्रित करण्यासाठी हे पाणी जलाशयांमध्ये साठवणे अत्यावश्यक आहे. जेव्हा जनतेची मागणी पूर्ण करण्यासाठी पाण्याचा नैसर्गिक प्रवाह पुरेसा नसतो तेव्हा वाढत्या मागण्या पूर्ण करण्यासाठी धरणात साठवलेले हे राखीव पाणी सोडले जाते. वाढती लोकसंख्या देखील अधिक पाण्याच्या वापरासाठी जबाबदार आहे. त्यामुळे अधिक-अधिक धरणे बांधण्याची नेहमीच गरज असते. सिंचनासाठी पाणी साठवणे, वीज निर्माण करणे, पुर रोखणे आणि जलाशय क्षेत्रात वनीकरण वाढवणे हे या धरणांचे मुख्य ध्येय असते.

धरणांचे फायदे

• धरणे जलाशयांमध्ये पाणी साठवतात. विरोधतः पावसाच्यात जेव्हा नद्यांमध्ये पाण्याचा विसर्ग जास्त असतो आणि अशा प्रकारे ते पुर टाळतात.

• जलाशयांचे पाणी जलविद्युत निर्माण करण्यासाठी वापरले जाते, जे वीज निर्मितीचे मुख्य स्रोत आहे.

